

Landschaps kennis, kennis landschap

blended learning voor bovenbouw vo en propedeuse
ho over het Nederlandse landschap

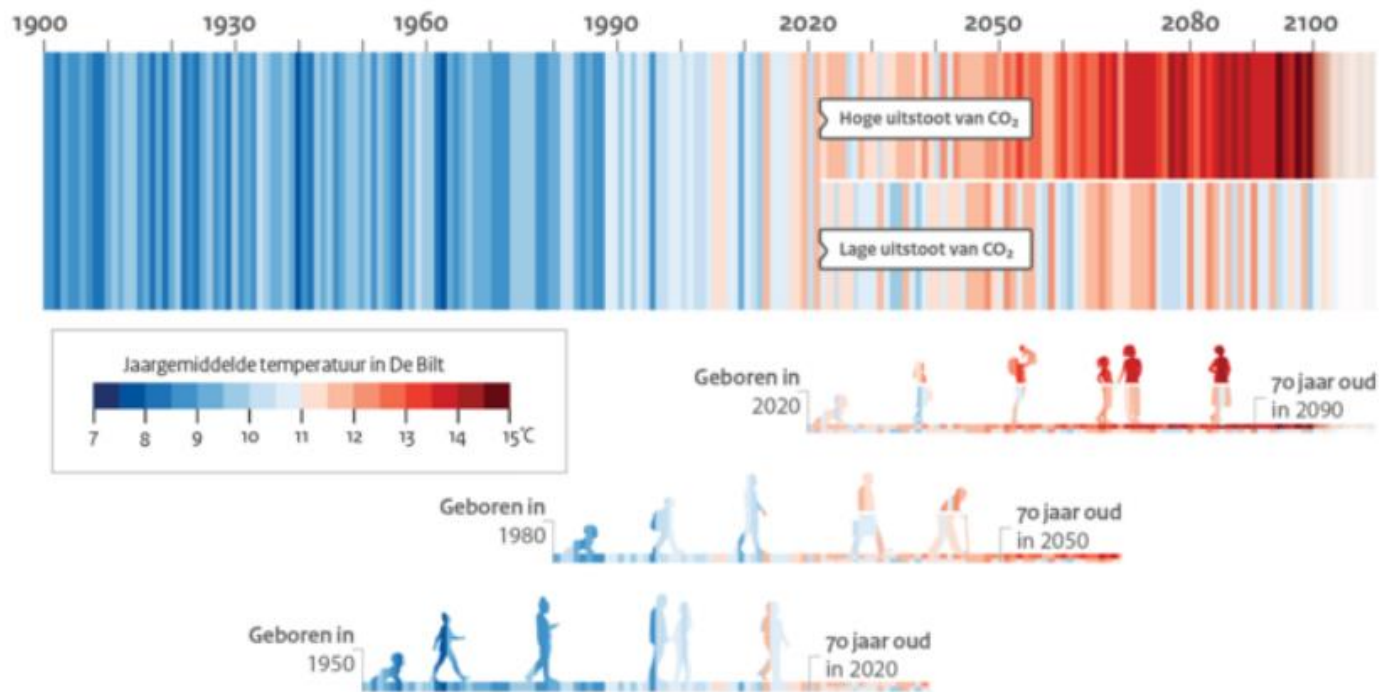
Dan Assendorp

dan.assendorp@hvhl.nl

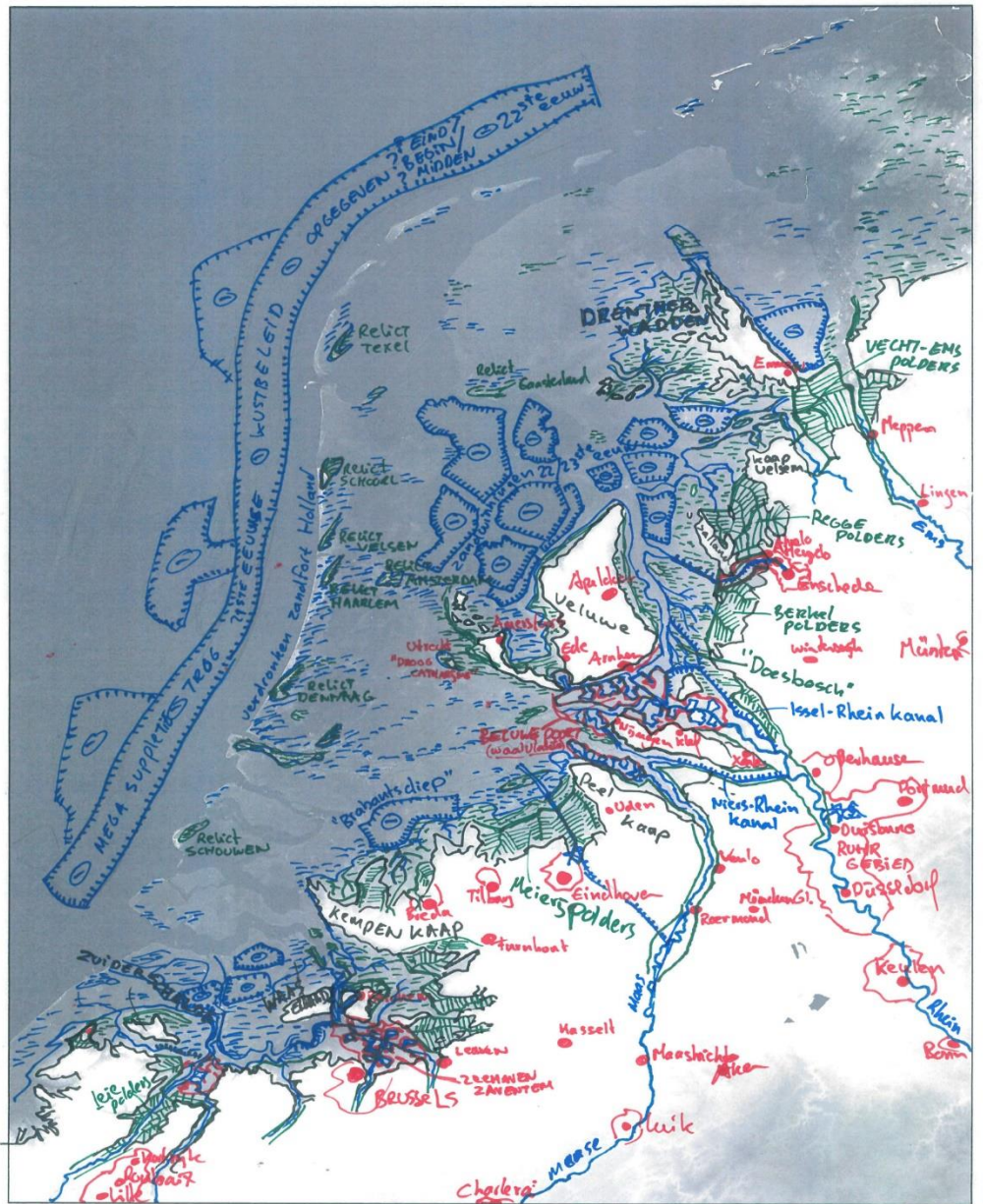
Klimaatverandering in Nederland: wat ga jij hiervan meemaken?

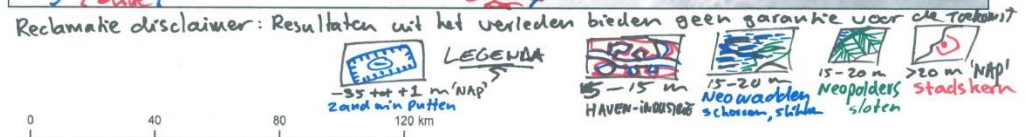
De mate waarin huidige en toekomstige generaties te maken krijgen met een warmere en andere wereld hangt af van keuzes nu.

Iedereen merkt het: ons klimaat verandert. De temperatuur in Nederland is sinds 1901 al met ruim 2°C gestegen. Weerextremen volgen elkaar snel op. Hoe meer en hoe eerder we wereldwijd de uitstoot beperken, hoe minder opwarming en zeespiegelstijging en hoe minder we last krijgen van zomerdroogte, extreme hitte en zware regen.

Reclamatie disclaimer:
 Resultaten uit het
 verleden bieden geen
 garantie voor de toekomst

Onderwijs over onze fysieke leefomgeving

- Lessen / colleges
- Veldwerk
- Opdrachten
- Lezen
- Leren
- Onderzoeken
- Toetsen

Vraag 4

Onstwedde

Bovenstaand ka
Liggen de terr

Fysische geografie

Den Assendorp
Functie auteur en Universiteit en zo

Nederlands landschap in boeken

Terwijl fysische geografie op de middelbare school tegenwoordig bar weinig aandacht krijgt, zijn er in de loop der tijd heel wat (les)boeken over het landschap verschenen. Die werden en worden vooral gebruikt in het hoger onderwijs. Ze schetsen de ontwikkeling in het fysisch-geografisch denken.

lichtende figuren zijn veelal bewerkte verster van eerdere die Je al kent, vooral als je iets met geografie hebt gestudeerd. Ze stammen uit de hoogtijdagen van de studie van de fysische geografie van Nederland tussen 1950 en 1980. De nieuwste druk van *Landschap in deelen* (2022) met veel strak uitgevoerde figuren en kaarten in kleur, vermeldde mij in de boekenkast te duiken en te kijken wat er in de loop van de tijd aan (les)boeken is verschenen. En dan stuit je op een heel boekenlandschap. Ik heb me hoofdzakelijk beperkt tot de titels die gebruikt werden en worden in het hoger onderwijs. Toen ik zelf fysische geografie studeerde aan de UvA in Amsterdam, was dat *Tussen de bergen en de zee* van Zonneveld. Het is lang meegegaan, want de eerste waar ik uit leerde, was de vijfde druk uit 1980, terwijl de eerste in 1964 verscheen. Een gemoderniseerde versie verscheen in 1985 onder de titel *Levend land*.

Ontwikkeling fysische geografie
Als je de twee uitgaven van Zonneveld vergelijkt, zie je duidelijk de ontwikkeling die de Nederlandse fysische geografie heeft doorgemaakt. Vos schreef in 1982 al in zijn

Duivenvoorde en Veenwilde Polder in Zuid-Holland, nu een beschermd gebied.

Fig. 17. Schematisch profiel door West-Nederland ter hoogte van Noordwijk—Breeukelen (naar Van Straten).

Figuur van de strandwallen en de achterliggende lagune in Tussen de bergen en de zee. De ontwikkeling van het landschap is nog niet aangegeven.

Beknopte geschiedenis van de fysische geografie in Nederland:
In de decennia na de Tweede Wereldoorlog was de fysische geografie sterk geologisch en geomorfologisch van karakter. In het (gemoderniseerde) *Levend land* is de scope veel breder en krijgen landschapsvormende factoren als water, bodem, vegetatie en de mens uitgebreid aandacht. De kennis van het Nederlandse landschap was dankzij de landelijke bodemkartering veel gedetailleerder geworden. Vooral ook omdat er in de toelichtingen bij de bodemkaarten niet alleen aandacht was voor de classificatie van de bodem en de landbouwkundige geschiktheitsbeoordeling, maar ook voor de geologische en cultuurhistorische context.

Twee sporen

- Componenten van het landschap
  - Klimaat
  - Geologie, geomorfologie en relief
  - Water
  - Bodem
  - De mens en het landschap
- Fysisch geografische regio's
  - Loess en heuvels
  - Zand
  - Rivieren
  - Veen
  - Klei
  - Kust

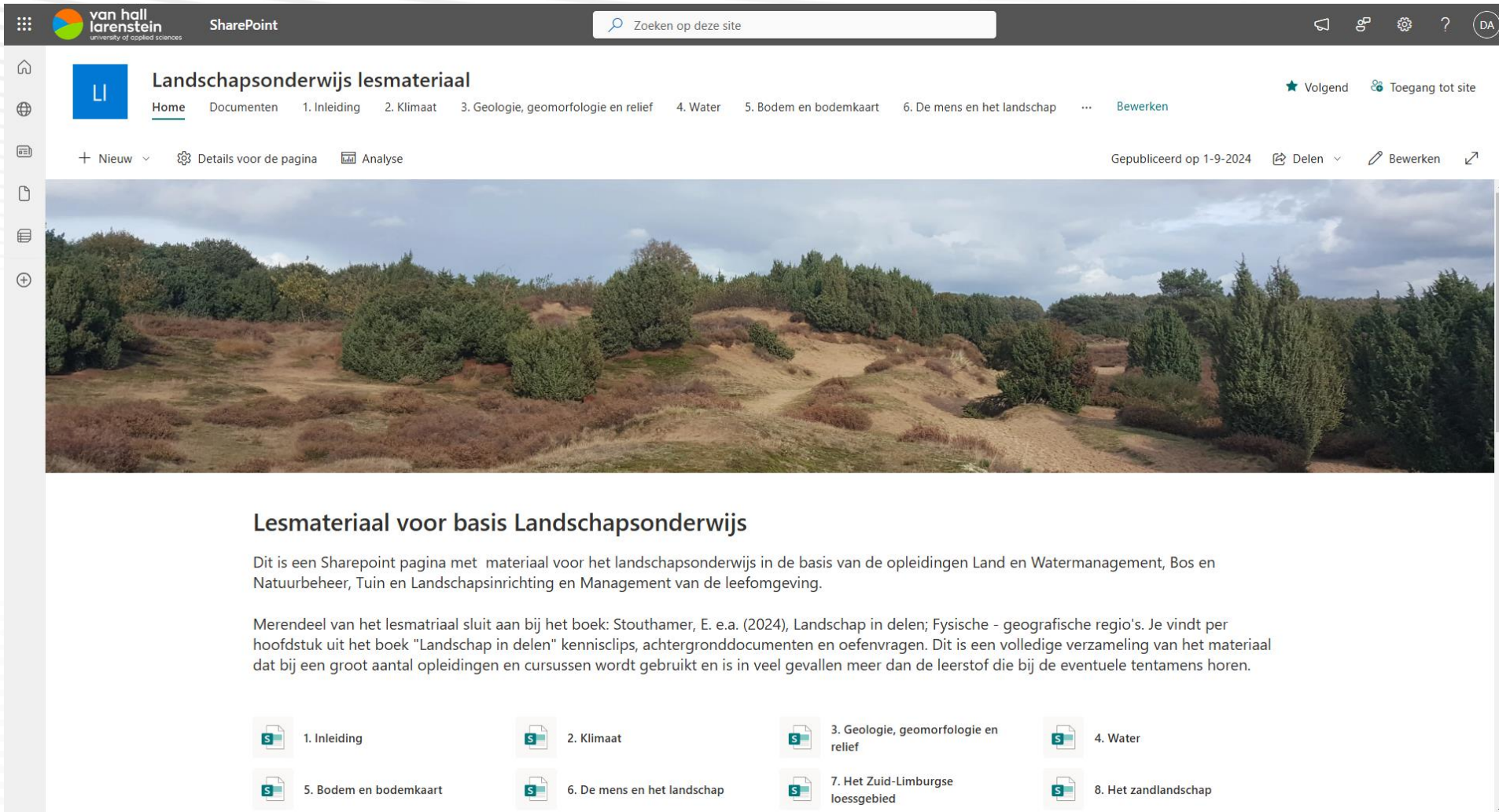
Digitale leeromgeving is opleidingspecifiek

Sharepointsite is voor alle opleidingen

- Clips
  - [“Pratend hoofd”](#)
  - [College in het veld](#)
  - [Documentaire](#)
- Achtergrondinformatie
  - Kaarten
  - Publicaties
  - Internet bronnen
- Oefenvragen
  - Meerkeuzevragen
  - Volgorde van het boek
  - Helft van alle toetsvragen, om en om

Sharepointsite ten behoeve van landschapsonderwijs

The screenshot shows a SharePoint site titled "Landschapsonderwijs lesmateriaal". The site is published on 1-9-2024 and includes a search bar, navigation menu, and a large landscape photograph. Below the photo, there is a section for "Lesmateriaal voor basis Landschapsonderwijs" with a descriptive paragraph and a list of eight document links.

Landschapsonderwijs lesmateriaal

Home Documenten 1. Inleiding 2. Klimaat 3. Geologie, geomorfologie en relief 4. Water 5. Bodem en bodemkaart 6. De mens en het landschap ... Bewerken

+ Nieuw Details voor de pagina Analyse Gepubliceerd op 1-9-2024 Delen Bewerken

Lesmateriaal voor basis Landschapsonderwijs

Dit is een Sharepoint pagina met materiaal voor het landschapsonderwijs in de basis van de opleidingen Land en Watermanagement, Bos en Natuurbeheer, Tuin en Landschapsinrichting en Management van de leefomgeving.

Merendeel van het lesmateriaal sluit aan bij het boek: Stouthamer, E. e.a. (2024), Landschap in delen; Fysische - geografische regio's. Je vindt per hoofdstuk uit het boek "Landschap in delen" kennisclips, achtergronddocumenten en oefenvragen. Dit is een volledige verzameling van het materiaal dat bij een groot aantal opleidingen en cursussen wordt gebruikt en is in veel gevallen meer dan de leerstof die bij de eventuele tentamens horen.

- 1. Inleiding
- 2. Klimaat
- 3. Geologie, geomorfologie en relief
- 4. Water
- 5. Bodem en bodemkaart
- 6. De mens en het landschap
- 7. Het Zuid-Limburgse loessgebied
- 8. Het zandlandschap

Kennisclips

- Mijn stellingen
  - Kennisclips kunnen de les in de klas niet vervangen, je kunt ze inzetten ten behoeve van verdieping, verbreding en vooral herhaling.
  - Kennisclips moeten in een goede context gepresenteerd worden en in relatie staan tot kennisoverdracht, aanleren van vaardigheden en de toetsing.
  - Kennisclips moeten dicht bij de student/leerling staan, er mogen schoonheidsfoutjes in zitten.